

รายงานการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ของโครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ พื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการในพื้นที่ดำเนินงาน

บ้านคลองโพธิ์หมู่ที่ 7 ตำบลดงละคร
อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก
ปีงบประมาณ 2564

ชื่อเรื่อง	รายงานการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของโครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการในพื้นที่ดำเนินงานบ้านคลองโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตำบลดงละคร อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ปีงบประมาณ 2564
ผู้จัดทำรายงาน	นายทรงชล กระแสสินธุ์
ปีที่จัดทำรายงาน	พ.ศ. 2565

บทคัดย่อ

รายงานการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของโครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการในพื้นที่ดำเนินงานบ้านคลองโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตำบลดงละคร อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ปีงบประมาณ 2564 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ 2) เพื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ 3) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ใช้รูปแบบการประเมินแบบการวิเคราะห์โครงการทางเศรษฐศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 55 ราย ประกอบด้วยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 36 ราย และไม่เข้าร่วมโครงการจำนวน 19 ราย ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน พิจารณาด้านทุนและผลประโยชน์ ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่ใช้เป็นตัวชี้วัดความคุ้มค่าของโครงการแบบปรับ ค่าเวลา ได้แก่ Net Present Value (NPV) Benefit-Cost Ratio (BCR) Internal Rate of Return (IRR) Discounted Payback Period (DPB) และการประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของโครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการในพื้นที่ดำเนินงานบ้านคลองโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตำบลดงละคร อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก ปีงบประมาณ 2564 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 56.00 ปี เพศหญิงร้อยละ 52.78 และเพศชายร้อยละ 47.22 นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการระดับประถมศึกษาร้อยละ 55.56 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 33.33 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงร้อยละ 5.56 และระดับปริญญาตรีร้อยละ 5.55 อาชีพหลักเป็นเกษตรกรร้อยละ 94.44 รองลงมาเป็นข้าราชการบำนาญร้อยละ 5.56 ประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 29.00 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานในภาคการเกษตรร้อยละ 55.38 ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน รองลงมาเป็นแรงงานนอกภาคการเกษตรร้อยละ 29.23 และไม่ได้ทำงานร้อยละ 15.39 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 57.00 ปี เพศหญิงร้อยละ 53.33 และเพศชายร้อยละ 46.67 นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการระดับประถมศึกษาร้อยละ 46.67 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 40.00 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงร้อยละ 6.67 และระดับปริญญาตรีร้อยละ 6.66 อาชีพหลักเป็นเกษตรกรทั้งหมด ประสบการณ์ทำการเกษตรเฉลี่ย 28.00 ปี จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คนต่อครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นแรงงานในภาคการเกษตรร้อยละ 65.22 ของจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

รองลงมาเป็นแรงงานนอกภาคการเกษตรและไม่ได้ทำงานอัตราส่วนเท่ากันร้อยละ 17.39 การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรเฉลี่ย 19.12 ไร่ต่อครัวเรือน โดยทั้งหมดเป็นที่ของตนเอง ส่วนใหญ่มีหนังสือสำคัญในที่ดินเป็นส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 72.22 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็นโฉนด ร้อยละ 27.78 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดเป็นที่นา การใช้ประโยชน์จากผลผลิตโดยการจำหน่ายแก่โรงสีข้าวภายในตำบลทั้งหมด เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรเฉลี่ย 16.07 ไร่ต่อครัวเรือน โดยทั้งหมดเป็นที่ของตนเอง ส่วนใหญ่มีหนังสือสำคัญในที่ดินเป็นโฉนด ร้อยละ 60.00 ของที่ดินของตนเอง รองลงมาเป็น ส.ป.ก.4-01 ร้อยละ 40.00 ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมดเป็นที่นา การใช้ประโยชน์จากผลผลิตโดยการจำหน่ายแก่โรงสีข้าวภายในตำบลทั้งหมด การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันทางการเกษตรและการกู้ยืมเงิน เพื่อการเกษตรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันที่เกษตรกรเป็นสมาชิกส่วนใหญ่คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 55.56 รองลงมากองทุนหมู่บ้านร้อยละ 22.22 ธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 16.67 และสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 5.56 การกู้ยืมเงินของเกษตรกรมีการกู้ยืมเงินและไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 50.00 เท่ากัน โดยจำนวนเงินที่กู้ยืมเฉลี่ย 16,574.07 บาทต่อราย วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินทั้งหมดคือเพื่อทำการเกษตร เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันที่เกษตรกรเป็นสมาชิกส่วนใหญ่คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 87.50 รองลงมากองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 25.00 การกู้ยืมเงินของเกษตรกรมีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 46.67 และไม่มีการกู้ยืมเงิน ร้อยละ 53.33 โดยจำนวนเงินที่กู้ยืมเฉลี่ย 25,000.00 บาทต่อราย วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินทั้งหมดคือเพื่อทำการเกษตร

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ต้นทุนผันแปรของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการน้อยกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 5.12 ต้นทุนคงที่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 12.65 ต้นทุนรวมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 2.19 ผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 3.24 มูลค่าผลผลิตของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 5.23 ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสดมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 18.94 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปรมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 15.82 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมดมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 23.77

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 3) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ของโครงการ ระยะเวลา 10 ปี และคิดอัตราคิดลดร้อยละ 6.5 ผลการประเมินพบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 174,879.96 บาท ผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) มีค่าเท่ากับ 1.03 อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าร้อยละ 7.12 แสดงว่าโครงการนี้มีความคุ้มค่าในการลงทุนและมีระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 9 ปี 6 เดือน

เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ 4) ประเมินความพึงพอใจ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ความพึงพอใจก่อนดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 มีเกณฑ์การประเมินในระดับมาก ความพึงพอใจหลังดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 มีเกณฑ์การประเมินในระดับมาก โดยแบ่งได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านกิจกรรมจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 มีเกณฑ์การประเมินในระดับปานกลาง 2) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 มีเกณฑ์การประเมินในระดับปานกลาง 3) ด้านการให้บริการและ

ด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 มีเกณฑ์การประเมินในระดับมาก ผลความพึงพอใจโดยรวมของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพพื้นที่ทุ่งรังสิตแบบบูรณาการในพื้นที่ดำเนินงานบ้านคลองโพธิ์ หมู่ที่ 7 ตำบลดงละคร อำเภอเมืองนครนายกจังหวัดนครนายกจำนวน 36 ราย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 มีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากผลการประเมิน พบว่า 1) ควรสนับสนุนงบประมาณในการซ่อมแซม บำรุงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำอย่างต่อเนื่อง และควรจัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำการประเมินให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในโครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ อบรมเรื่องการประเมินโครงการโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ อย่างต่อเนื่องทุกปี 2) โครงการมีความคุ้มค่าในการลงทุน ภาครัฐควรสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จในระยะยาว แต่ต้องมีการวางแผนการผลิตที่ชัดเจนและมีตลาดรองรับผลผลิตที่เพียงพอ 3) เนื่องจากยังมีเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมโครงการให้ความสนใจถึงประโยชน์ของโครงการที่ดำเนินงานเสร็จสิ้นไปแล้ว ซึ่งภายหลังจากได้เห็นประโยชน์ที่เกษตรกรรายอื่นได้รับจากโครงการแล้วมีความต้องการที่จะเข้าร่วมแต่ไม่สามารถใช้งบประมาณเพื่อดำเนินงานในพื้นที่เดิมได้ เนื่องจากงบประมาณมีจำนวนจำกัด ดังนั้นจึงเสนอแนะให้นำรูปแบบโครงการนี้เสนอต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นหรือส่วนจังหวัดเพื่อจัดสรรงบประมาณมาขยายโครงการนี้ และควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ และทำความเข้าใจกับเกษตรกรให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ เพื่อเข้าร่วมประชาคม/ประชาพิจารณ์ตลอดจนเข้าร่วมในโครงการ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์